

Meditatie over Handelingen 17:15-34

17 mei 2020

Geliefden in de Here Jezus Christus,

Als ze jou, u, vragen wat het geloof nu voor jou betekent, wat zou je dan zeggen?

Misschien een van deze opties?

1. Het geeft zoveel rust dat ik weet dat God voor me zorgt.
2. God houdt van me en ik kan altijd bij Hem terecht als ik ergens mee zit.
3. De Heer is mijn Verlosser, mijn Redder, Hij geeft mij eeuwig leven.
4. Er komt een dag waarop de Heer de wereld eerlijk zal oordelen door de opgestane Jezus.

Wie van jullie zou dat laatste zeggen?

Paulus kiest voor optie vier: Er komt een dag waarop de Heer de wereld eerlijk zal oordelen door de opgestane Jezus. En ik denk zomaar dat de meesten van ons hem dat vooraf niet zouden hebben geadviseerd.

Het is trouwens geen onbelangrijke vraag, lijkt me: wat betekent het geloof voor jou, voor u? Je wordt er zomaar mee geconfronteerd.

Als mensen je vragend aankijken als je vertelt dat je online kerkdiensten volgt, bijvoorbeeld. Doe je daar zoveel moeite voor?! Wat betekent dat geloof dan voor je?

En misschien krijg je, krijgt u, straks wat meer gelegenheden om te getuigen van de hoop die in u is, omdat mensen op zoek zijn naar houvast in onzekere tijden. Dat mag gerust een gebedspunt zijn, dat zoekende mensen hun zoektocht met je durven te delen. Tegelijk roept dat wel de vraag op: heb ik dan iets te vertellen? Wat is mijn antwoord? En snijdt dat hout? Slaat dat ergens op? Biedt het echt houvast? Misschien komt de confrontatie vooral wel van binnenuit, doordat je wordt aangevochten in je geloofszekerheid.

Wat betekent dat geloof van jou nou?

Met Paulus mee

Laten we doen alsof wij met hem meelopen de Areopagus op. Je hebt gehoord dat de filosofen hem hebben gevraagd om te komen uitleggen waar hij het steeds over heeft als hij spreekt over Jezus en over de opstanding. Daar staan we dan, tussen alle nieuwsgierige mensen – want dat zijn de Atheners – en grote geleerden in. De wetenschap en het gewone volk zijn samen en één van ons mag komen getuigen van het christelijk geloof! Wat een kans!

Wat zou je Paulus adviseren als hij dat in onze tijd zou mogen doen? Wat moet hij dan vertellen?

Aansluiten

Hij begint in elk geval goed. Met een compliment. *Ik zie dat jullie zeer godsdienstig zijn. Ik kwam zelfs een altaar tegen voor de onbekende God.* Goed zo, niet meteen de confrontatie opzoeken, maar eerst verbinden.

Onlangs werd een onderzoek gepresenteerd waaruit o.a. duidelijk wordt dat christelijke jongeren heel sterk vanuit de verbinding met hun leeftijdsgenoten willen getuigen. Zij kiezen niet snel voor de harde theologische confrontatie. Het lijkt me dat de aanpak van Paulus hen daarom wel aanspreekt. En mij ook.

De onbekende God..

Overigens is dat wel herkenbaar voor onze tijd, nietwaar? Dat geloof in een onbekende God. Er is in onze Westerse samenleving nogal al wat onduidelijkheid over het ontstaan van het leven en over het bestaan van goden of een God. In onze cultuur mogen zelf bepalen wat we ervan geloven, zolang we elkaar maar niet in de haren vliegen. En zo gelooft de één in de kracht van de wetenschap, de ander in de leer van Boeddha en de volgende is Islamiet of Christen. Maar verreweg de meeste mensen geloven 'dat er meer is tussen hemel en aarde', maar weten niet precies wat of hoe. In elk geval geen persoonlijke God. De meerderheid van onze tijdgenoten, zo zou je kunnen zeggen, gelooft in een onbekende macht, een onbekende god.

(Je staat er soms versteld van hoe mensen daarmee om kunnen gaan. "Nou, dominee, - dat zeggen ze dan maar tegen me omdat ze niet weten hoe ze me moeten noemen - , ik geloof niet in God hoor, maar ik bid wel." Kijk, zo'n opmerking triggert me. "Oké, fijn dat je bidt. Wat bid je dan zoal? En tot wie richt je je dan?" Meestal is het dan even stil aan de andere kant. "Nou, als ik echt dankbaar ben ofzo, dan zeg ik daar in gedachten iets over. Of als ik grote zorgen heb, dan doe ik een schietgebedje. Naar wie of wat, dat weet ik eigenlijk niet zo goed. Gewoon, naar iets, noem het de liefde of de energie die deze hele wereld omvat." Begrijp me goed, ik wil niemand pijn doen, maar zoiets prikkelt dan écht. Waarom geloof je in 's hemels naam wel in dat soort menselijke theorieën en leg je de mogelijkheid van een persoonlijke God naast je neer? Waar baseer je dat op? En daarbij: als het wél waar is dat de God van de Bijbel bestaat, dan neem je toch een enorm risico door de Bijbel niet serieus te onderzoeken? Waar bouw je dan je houvast op?)

Paulus kiest voor helderheid

Paulus zet meteen hoog in: die God die voor jullie onbekend is, die jullie 'iets' of 'de liefde' of 'energie' noemen, Hij is de Schepper van alle dingen, van hemel en aarde. Hij is de hoogste Heer. Dat stuit nog niet op zoveel reactie bij zijn gehoor. Maar het is dan ook nog maar het begin van zijn verhaal. Er komen belangrijkere zaken.

Je hoort hem vertellen dat God niet woont in gebouwen die wij voor goden maken. Niet in tempels, hoeveel ontzag ze ook inboezemen of hoeveel energie er ook voelbaar is. En ook niet in kerkgebouwen, hoeveel heiligheid ze ook uitstralen.

Even tussendoor: God woont natuurlijk niet in ons kerkgebouw. Dat weten we allemaal wel. Het is dan misschien ook beter om niet meer te spreken over 'Gods huis' als we het over het gebouw hebben. De gemeente van Christus is Gods huis. Want waar twee of drie in Zijn Naam bijeen zijn, dáár is Hij. Want God is Geest, lezen we in Johannes. Zo woont Hij geestelijk te midden van Zijn mensen.

God hoeft geen offers van ons

Paulus begint nu echt op dreef te raken en je voelt het in de mensenmassa. God hoeft niet door mensenhanden gediend te worden; Hij heeft echt niks van ons nodig voor Zichzelf. Hij hoeft onze offers niet!

Hier legt Paulus de vinger op een zere plek. De gewone man was dagelijks bezig met offers brengen om de wispelturige goden gunstig te stemmen, in de hoop dat er geen oorlog zou komen, of dat hun land goede opbrengst zou geven of dat de vernietigende hagel en stormen weg zouden blijven, bijvoorbeeld. Dat staat wat ver van onze belevingswereld. Offers brengen aan goden hoort bij achterlopende culturen. Dat doe je als je niet verlicht bent, als je wat dommig bent.

Veel geloviger dan we willen weten

Maar intussen zijn we met z'n allen veel geloviger dan we willen weten. Want die vele goden van de Atheners bestaan nog steeds. Alleen wij noemen het geen goden meer: Welvaart. Gezondheid. Oorlog. Vrede. Vruchtbaarheid. Zonneschijn. Regen. Donder. Liefde. Wijsheid.

Zijn dat geen bekende zaken waarvan we erg afhankelijk zijn? De Atheners maakten er goden van en probeerden ze door middel van offers gunstig te stemmen. En wij? Wat heb je allemaal niet over voor je gezondheid? ... Hoe hard werk je voor je carrière zodat je je schaapjes op het droge kunt krijgen? ... Weet je hoeveel diplomatieke en politieke inspanning er nodig is om de vrede van ons land veilig te stellen? ... Hoe snel gaat een mens zijn grenzen over om je bedrijf meer winst te laten maken? ...

Het is natuurlijk prima om verstandig te leven voor je gezondheid. En om hard te werken en hogerop te komen. En dat onze vrijheid beschermd en bewerkt wordt. Enzovoorts. Maar voor je het weet bestaat je leven uit een ratrace om deze machten te bedienen in de hoop dat je er wat geluk voor terug krijgt.

Omdenken

Dit is aards denken en dat zit diep ingebakken in elk mens: dat we gelukkig kunnen worden als we de machten waarop we geen invloed hebben maar tevreden houden. Zelfs christenen zeggen dat soms: *Als ik netjes leef, dan zegent God me. Dan wordt ik gelukkig...* Of de variant daarop: *Waar heb ik deze ellende aan verdiend? Ik leef toch netjes? Er is toch geen reden om me te treffen met het kwaad?*

Maar dan brengt Paulus het Evangelie. Hij leert ons hemels te denken. Waar wij vaak druk zijn met de dagelijkse worsteling om een beetje rustig leventje te verkrijgen, - ons geoffer om de goden van ons leven tevreden te houden -, daar heeft Paulus het over een God die geen offers nodig heeft.

Het gaat er bij God niet om dat wij een zorgeloos en gemakkelijk leventje krijgen. Hoe graag je dat ook zou willen. Het gaat God erom dat we eerlijk zijn en andere mensen het goede gunnen; dat we ons ervoor inspannen dat niemand tekort komt, dat niemand wordt buitengesloten en dat niemand minder kansen heeft op grond van wat dan ook! En het gaat erom dat we ootmoedig – in dankbare afhankelijkheid – voor God leven.

Het is niet de bedoeling van God dat we steeds maar druk zijn met ons eigen geluk, zogezegd. Je bent geroepen om je druk te maken over andermans geluk.

Dát is waar je straks op bevraagd wordt, op die dag waarop Hij de wereld rechtvaardig zal oordelen.

Ben je opgekomen voor het recht van de verdrukten? De weduwen en wezen? Heb je de armen geholpen? De naakten gekleed? De gevangenen bezocht? Of ben je druk geweest met je eigen geluk en heb je daardoor de armoede in stand gehouden met de kleding die je kocht en die massa's producten die tegen hongerloontjes worden gemaakt en die je niet écht nodig hebt? Of door je niet te verdiepen in de werkelijke problematiek van de vluchtelingencrisis? Of door je geld voor jezelf te houden ipv het als gift van God te zien om er goed mee te doen?

Daarom die oproep van Paulus om ons te bezinnen en te bekeren. Want bedenk dat er een dag komt waarop je wordt geoordeeld op je daden. Niet op je offers voor God. Maar op je daden voor andere mensen, die immers allemaal Zijn eigendom zijn!

En ja, die oordeelsdag heeft dus ook de mogelijkheid in zich dat je veroordeeld wordt. Maar zover komt Paulus vandaag niet. Kennelijk is het voor vandaag genoeg om over dit deel van het Evangelie na te denken: je bent niet geroepen voor je eigen geluk, maar om het geluk van een ander na te streven. Zó dien je ook God. Laat Hem dan maar zorgen voor jou geluk; hier en nu en daar en straks.
Amen

Drs. F.J.M. van Elk
Mei 2020